

a mezi jinými užitky (*fructus civiles*). Není pochyby, že plody oddělené přináležejí požívateli, nikoli však plody stávající, kteréž připadají po skončeném požívání vlastníkově s tím omezením, že musí nahraditi požívateli nebo jeho dědicům náklady na dobytí plodů učiněné stejně jako poctivému držiteli, poněvadž by jinak se obohatil na škodu požívatelovu. Co do jinakých užitků má zákon patrně tu na zřeteli úroky z nájmu a pachtu. K takovým užitkům nemůže se ani vlastník, ani poživatel úplna táhnouti a proto musí se spravedlivě mezi oba rozdělití tím způsobem, že požívateli nebo jeho dědicům přiznati jest toliko nárok na onen díl užitků, ku kterému táhnouti by se mohli dle délky požívání. (Ve příčině povinnosti poplatkové viz čl. »Poplatky z převodů majetkových«; viz i čl. »Služebnosti«).

Prach střelný (jako předmět monopolu).

I. Část všeobecná.

Mezi státními monopoly jest monopol střelného prachu nejvíce oprávněným; rozhodující zde nejen důvody fiskální, nýbrž i úvahy policejné-zdravotní a vojensko-politické a ohledy další, zvláště vzrůstající se hnutí anarchistické, kteréž donutilo všechny evropské státy obmeziti výrobu a obchod s látkami výbušnými a explodujícími zvláštními ustanoveními zákonnými. Je tu dosti důvodů, které zřejmě vymáhají monopolisaci prachu střelného. O prachu střelném platí pro země na říšské radě zastoupené ustanovení 11. hlavy řádu cel. a monop. vyjímaje Dalmácii, kdež upravena jest výroba a obchod se střelným prachem dekretem zemské vlády ze dne 13. října 1814 č. 9578, nař. ze dne 17. srpna 1849, č. 59 z. z., cis. pat. ze dne 31. března 1853, č. 90 ř. z. a min. nař. ze dne 31. března 1853 č. 91 ř. z. Dříve vyskytoval se též monopol salnitru a chilského ledku, který však zrušen byl císařským patentem ze dne 31. března 1853 č. 90, monopol střelného prachu zachován v platnosti ve všech korunních zemích. Monopol střelného prachu podléhá společné správě říšského ministerstva války (čl. XI. zák. ze dne 27. června 1878, č. 62 ř. z.).

II. Výroba a prodej střelného prachu a látek po případě místo jeho zastupujících vyhrazena byla vedle cis. pat. ze dne 31. března 1853 č. 90 ř. z. (v § 1 nař. min. ze dne 31. března 1853 č. 91 ř. z.) výhradně správě státní.

1. Podle toho podléhají nadále monopolu střelného prachu třaskaviny, které skládají se ze součástí střelného prachu (chilského ledku, síry, uhlíku), nebo které jsou určeny nebo se hodí ku střelení z kterékoli palné zbraně. Zda určitý preparát jest předmětem státního monopolu čili nic, vyšetří se zkouškou technického a administrativního vojenského komitě ve srozumění s vysokou technickou školou ve Vídni. Jedině s přivolením úředním lze třaskaviny vyráběti, zasílati do obchodu, v držení míti nebo do tuzemska je přivážeti (§ 1 zák. ze dne 27. května 1885, č. 134 ř. z.). Třaskavinami rozuměti jest takové látky, které mohou svým výbušným účinkem zničiti nebo poškoditi osoby nebo věci. Nařízení vydaná o třaskavinách a dosud platná zvláště min. nař. ze dne 2. července 1877 č. 68 ř. z. a ze dne 22. září 1883, č. 156 ř. z. týkající se živnostenských a bezpečnostních ustanovení pro výrobu a obchod s látkami těmito trvají v platnosti, pokud nebyla trestní ustanovení § 120 nař. ze dne 20. července 1877 změněna ustanoveními zák. ze dne 27. května 1885, č. 134 ř. z. (§ 1 nař. min. vnitra, obchodu a sprav. ze dne 4. srpna 1885, č. 135 ř. z.).

2. Oprávnění ku výrobě střelného prachu může se povolit jedině c. k. generálním ředitelstvím dělostřelectva.

3. Střelný prach smí se vyráběti toliko pro stát a jen z ledku vydaného k tomu účelu z erárních skladišť a musí veškery zásoby jeho vydány býti dělostřeleckým skladištím poukázaným k jeho přijetí. Množství výrobní oznámí se povždy oprávněnému dělostřeleckými orgány k tomu určenými.

4. Oprávnění ku výrobě prachu zakládá pouze osobní právo, které dle okolností může býti udílecími (vojenskými) úřady odňato a s druhé strany může se ho oprávněný vždy vzdáti, leč nelze práva toho ani zděditi ani zastaviti, ani nijak úplatným nebo bezplatným způsobem převésti na osoby jiné. V případech zvlášť závažných lze míti při udílení tohoto práva zřetel na dědice vyrábitele prachu střelného.

5. Kromě potřebných provozovacích prostředků musí žadatel o právo ku výrobě střelného prachu prokázati rak. státní občanství, plnoletost, dále mravní i politickou záchovalost (§§ 3—7 nař. min. ze dne 31. března 1853, č. 91 ř. z.).

6. Podomní obchod (hausírování) s prachem střelným jest zakázán.

7. Neoprávněné vyrábění a prodávání střelného prachu a látek místo jeho zastupujících potrestati jest dle trestního zákona důchodkového; pokud s tím však zároveň spojena nějaká činnost trestná dle všeob. zákona trestního, má o tom předkem zavésti úřední jednání příslušný úřad trestní (§§ 8 a 13 cit. min. nař. z r. 1853 a srv. též shora cit. zákon ze dne 27. května 1885 č. 134 ř. z.).

8. Nelze připustiti nijaké soudní opatření zjišťovací nebo vésti exekuci na střelný prach, na materiál ku výrobě jeho potřebný, na náčiní k tomu nezbytné a jinaké příslušenství.

III. Prodej střelného prachu.

1. Ku prodeji střelného prachu, čímž rozumějí se všechny výrobky tvořící předmět monopolu prachu střelného, oprávněny jsou jen ony osoby, kterým udělena byla k tomu licence.

2. Příslušnými k udílení licence jsou politické úřady I. stolice ve srozumění s úřady vojenskými.

3. Při prodeji prachu činí se rozdíl mezi prodavači v malém a ve velkém; prodavači v malém jsou ti, kteří smějí vydávati prach přímo konsumentům, prodavači ve velkém smějí vydávati prach toliko prodavačům v malém, kteří jsou na ně ku výběru (odebírání) střelného prachu poukázáni. Prodavačům ve velkém lze též uděliti licenci ku prodeji v malém, žádají-li za to (viz též nař. min. fin. ze dne 3. srpna 1892, č. 24.568, věst. č. 38, jímž uveřejněny byly nové úlevy o prodeji střelného prachu, a nař. ze dne 14. července 1891, odst. 7, č. 2653 říš. min. války, jímž vydán byl návod pro prodavače střelného prachu).

4. Při střelném prachu jest prodej zpravidla prováděti tím způsobem, že se kupci ponechává na vůli, buďto zaslati předmět do cizozemsku a odebrati jej a zaplatiti dávku spotřební. Kupec má kromě kupní ceny složiti též dávku spotřební (dek. dv. kanc. ze dne 31. ledna 1846 č. 38.180).

IV. Dovoz a průvoz cizozemského střelného prachu a látek místo jeho zastupujících dovolen jest toliko na základě zvláštního přivolení říšského min. války; tím rozuměti jest všechny výbušné látky určené nebo způsobilé ku střelbě z palných zbraní, dále trā-

skaviny, které se skládají ze součástí střelného prachu (ledku, síry a uhlí). V sazbě celní 52 zl. 50 kr. za 100 kg. zahrnut jest poplatek licenční.

V. Jiné třaskaviny.

Při zakročení úřadu důchodkového označena jako vadnou výbušná látka lišící se od obyčejného černého prachu a vysloveno, že se dek. dv. kanc. ze dne 28. dubna 1842, č. 16.243 a ze dne 4. července 1842, č. 27.553 týkající se převzetí prachu závadného z důvodů důchodkových do dělostřeleckých strojních skladů odnášejí toliko na černý prach oné doby známý. Do skladů těch přejímají nelze výbušné látky a preparáty, které od té doby ve velkém počtu nově byly vynalezeny a uchylují se od obyčejného černého prachu, poněvadž není možno připustiti jich uložení s většími zásobami černého prachu z ohledů bezpečnostních, a dále z toho důvodu, že úřady dělostřelecké nemají kromě normálních skladů zvláštní, přiměřeně skrovnější přístřeší k dispozici. Výbušné látky tohoto druhu sluší naopak posuzovati dle ustanovení §§ 116 a 194 min. nař. ze dne 2. července 1887, č. 68 ř. z. týkajícího se výroby a obchodu třaskavinami. Shledají-li se tedy některé látky výbušné vadnými, sluší je bez prodlení odevzdati v městech se zvláštním statutem úřadu bezpečnostnímu, v jiných městech okresnímu hejtmánství, a kde to možným není, nejbližšímu četnickému velitelství staničnímu (rozh. min. fin. ze dne 23. prosince 1886, č. 40.610).

VI. Sazba pro střelný prach vyhlášena byla dekretem dvorské kanceláře ze dne 5. března 1836 čís. 1414, sb. zák. pol. sv. 64 str. 447. Sazba tato platí posud. Dle něho obnáší licenční poplatek ze střelného prachu jakéhokoli druhu 16 kr. z vídeňské libry nebo 50 kr. r. m. z kilogramu, a jest poplatek tento zahrnut v celní sazbě 52 zl. 50 kr. za 100 kg. (pol. sazb. č. 346).

Praktikanti právní.

I. Pojem.

Praktikanty právními nazývají se oni, kteří se zaměstnávají v t. zv. přípravné službě soudcovské, aby se pro budoucí své právnické povolání (soudcovské, advokátní, notářství atd.) připravili.

Dle různých oborů právnického povolání jest určitá přípravná služba soudcovská (právní praxe) buď nutnou buď možnou (t. j. započítatelnou v předepsanou praxi odbornou). Nutnou jest pro službu soudcovskou (6nedělní, § 18 zák. o s. org. a § 1 odst. 1 čís. nař. z 16. října 1854, č. 267 ř. z.), pro advokacii (jednoroční § 2 lit. a) adv. řádu), pro službu u finanční prokuratury (jednoroční, § 3 min. nař. z 16. června 1855 č. 34 ř. z.). Možnou jest při advokacii, pokud roční nutnou praxi přesahuje a pokud předepsaná tříletá praxe advokátní po nabytém doktoratu tím újmý nedoznává, a při notářství (§ 2 lit. b) adv. ř., § 6. c) not. ř.).

II. Připuštění ku praxi právní.

1. Podmínky.

Podmínkou připuštění k právní (soudní) praxi jest absolvování studií právnických a odbytí všech tří theoretických zkoušek státních na právnické fakultě některé tuzemské university (§ 4 odst. 3. zák. o s. org. a § 1 čís. nař. z 10. října 1854, č. 267 ř. z.). Možnost připuštění předpisem posléz uvedeným přijímají kandidáty se dvěma státníma zkouškama byla pro